

PRESES APSKATS

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

19-04-2024

Preses apskatā lasiet: interviju ar arhitektu un grāmatas "Kultūrtelpa – 21. gadsimta kultūras būves Latvijā" autoru Jāni Dripi; interviju ar Rīgas Centrālās bibliotēkas direktori, Latvijas Bibliotēku padomes priekšsēdētāju Dzidru Šmitu; latviešu bērnu grāmatas izstādītas Boloņas bērnu grāmatu izstādē platformas "Latvian Literature" sagatavotajā stendā; noritējusi diskusija par e-grāmatu bibliotēkas 3td.lv izmantošanu; Smiltenes novada bibliotēkas gatavo pasākumus Latvijas Bibliotekāru biedrības organizētās "Latvijas bibliotēku nedēļas" ietvaros; Limbažu novada bibliotēkas sakārto bibliotekāro pakalpojumu piedāvājumu; Tukuma bibliotēkas sadarbībā ar literātu apvienību organizē festivālu "Uz Tukumu pēc literatūras"; Talsu Galvenajā bibliotēkā noritējis 18. Aleksandra Pelēča literārās prēmijas laureātu pasākums; Dundagas pagasta bibliotēkas bērnu un jauniešu grāmatu nodaļa atjaunojusi krājuma iekārtojumu.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

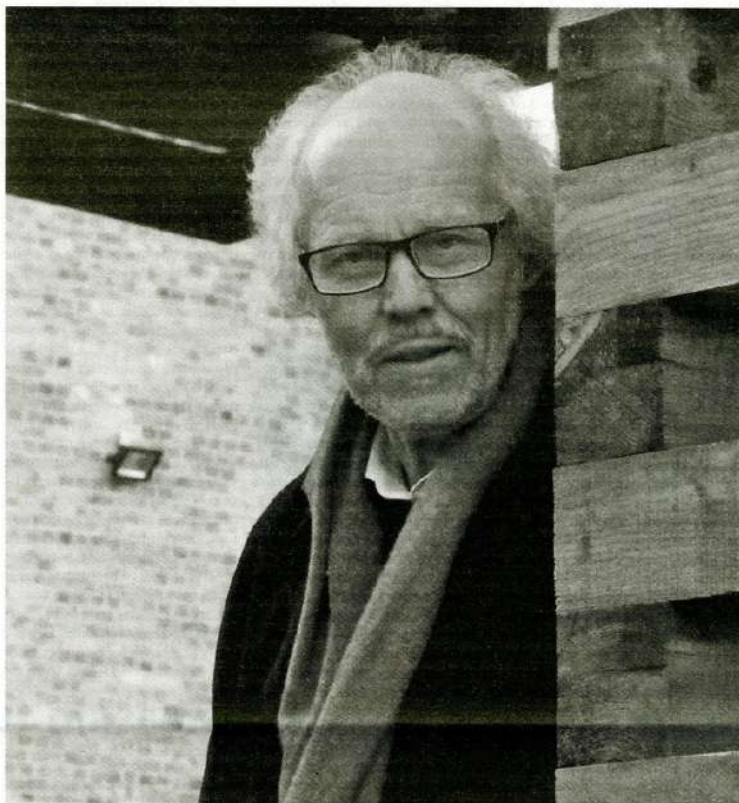
“Ir jānovērtē laiks, kurā esam dzīvojuši”

Architekts, grāmatas “Kultūrtelpa. 21. gadsimta kultūras būves Latvijā” autors
Jānis Dripe intervijā Sallijai Benfeldei

Nesen Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Atbalsta biedrība izdevusi bagātīgi ilustrētu grāmatu latviešu un angļu valodā par 21. gadsimta nozīmīgākajām kultūras būvēm Latvijā. Tās tapšanu atbalstījis arī Valsts Kultūrkapitāla fonds. Tās autors, arhitekts un LNB padomnieks arhitektūras un kultūrpolitikas jautājumos Jānis Dripe par savu darbu saka: “Darbs pie šādas grāmatas sniedz gandarījumu par manu kolēģu – arhitektu radošu veiksmi un lepnumu par savu valsti. Tik daudz un tik dažādu jomu kultūras būvju, kā šī gadsimta ievadā, nekad Latvijas 105 gadu vēsturē nav tapis. Kultūras infrastruktūras vērienīgais pieaugums noteikti ir 21. gs. sākuma redzamākais notikums Latvijas būvmākslā. Lai arī Rīgas dominante Latvijas kultūras un ekonomiskajos procesos nav apstrīdama, tieši jaunās mākslas un izziņas ēkas ir vairojušas valsts reģionu un mazo pilsētu dzīves kvalitāti.” Grāmata ir bagātīgi ilustrēta, ar stāstu par arhitektoniski veiksmīgām un nozīmīgām kultūras būvēm un projektiem visos Latvijas novados. Tajā apkopotas pēdējos divos gadu desmitos radītas vai atjaunotas nācijas kultūras vērtības, grāmata vēsta par 83 arhitektoniski veiksmīgām un nozīmīgām kultūras būvēm un 9 projektiem visos Latvijas novados. Grāmata iekļautas Latvijas 10 jaunās bibliotēkas, 5 koncertzāles, 19 mūzeji, 5 teātri, 18 kultūras centri un saietu nami, 12 brīvdabas estrādes un vasaras koncertzāles un 12 būves kultūras izglītībai. Redzamākās no tām ir Gaismas pils, Rundāles pils, Mežaparka Lielā estrāde, Mākslas muzejs.

Vai sevi uzskatāt par ridznieku, vidzemnieku vai varbūt par cēsnieku? Mācījies un skolu beidzāt Cēsīs, un ģimenes lauku māja ir Ķurmragā, Vidzemes jūrmalā.

Ja vecāki ir skolotāji un tas ir pēckara laiks, tad dzīvošanas ģeogrāfija sanāk plaša. Tēvs pēc Rīgas 1. ģimnāzijas pedagoģiskās klases beigšanas, bet mamma pēc divu gadu filoloģijas studijām Latvijas Universitātē aizbrauca uz Latgali un strādāja par skolotājām Atašienē. Pēckara laiks, kārtības īsti nebija, un tēvs stāstīja, ka visi tur tā dzēra, ka viņš domājis, – jo ātrāk prom no turienes, jo labāk. Tēvam piedāvāja vietu Smiltenes apriņķī, Spāļu pamatskolā. Tur es arī piedzimu – skolā, mani pieņēma skolas apkopēja. Līdz dakteriem tālu, zirgi nebija baroti, knapi vilkās, un, kamēr tēvs brauca pēc daktera, es piedzimu. Labu brīdi dzīvojam Palsmanē, tad tēvam piedāvāja darbu Cēsīs, pusaudžu labošanas darbu kolonijā. Tēvs tikko bija uzrakstījis pirmo grāmatu “Mežciema puikas”. Kamēr vecāki pārcēlās uz Cēsīm, vienu gadu dzīvoju pie vecāmmamas Rīgā. Skolas gaitas sāku Rīgā – no tāliem lauk-

Jānis Dripe: “Mēs šodien komplimentāri runājam par kultūru, jo Latvijai ir paveicies, ka šajā jomā mēs esam starp vislabākajiem pasaulē. Tā ir vienīgā, īstā un patiesā Latvijas eksporta vērtība. Mēs joprojām spējam pārsteigt pasauli ar savu kultūru. Dziesmusvētki ir ierakstīti UNESCO pasaules nemateriālajā kultūras mantojumā – mūsu viesi atbrauc un piedzīvo šo kultūras brīnumu kopā ar mums. Pasaules koņu olimpiāde bija tam apliecinājums. Un daudzie viessolisti pasaules opernamos – Garanča, Siliņš, Opalais, Rebeka, Antoņenko, Kovaļevska. Ja Metropolitēna operas direktoram pirms dažiem gadiem teica, ka viesosies jauns solists, viņš vaicāja, vai atkal no Latvijas. Lepnums par Latvijas kultūrtelpu ir īsts un piepildīts.”

kiem nonācu Rīgas 44. vidusskolā. Tur gan mācījies tikai pirmajā klasē, pēc tam visi skolas gadi pagāja Cēsīs.

Vai tas ir Vidzemes valdījumā – lauku māja Ķurmragā?

Tā ir ne tikai vasaras māja un skats līdz horizontam ar saulrietu jūrā – tā ir brīvdienu dzīve arhitektūras pieminekli. Jau pusgadsimtu mūsu ģimenes

vasaras māja ir autentiska dzīvojamā rija 66 metrus no jūras krasta. Pašiem savs brīvā laika brīvdabas muzejs. Māja Ķurmragā bija tēva izvēle. Kad apmetāties Cēsīs, vecāki abi iestājās Ģeogrāfijas fakultātē, tādēļ mēs daudz ceļojām – mūsu sestais ģimenes loceklis bija auto. Tēvam, kā toreiz gandrīz katram, bija sapnis, ka mums būs moskvičs, tāds vienkāršs un maziņš.

Un tad, vēl Palsmanē dzīvojot, viņam pienāca ziņa, ka uz moskviču būs ilgi ilgi jāgaida, bet uzreiz var dabūt volgu! Mums bija tāda ar niķelētu briedīti priekšā uz motora vāka, un gadu pēc tam mēs visi ēdām siļņolmaizes, jo visa ģimenes radu nauda bija ieguldīta automašīnā. Daudz braukājam pa Latviju un vienā tadā braucienā uz Vidzemes jūrmalu tēvs satika

“Ķurmju” māju saimnieci. Viņš atbrauca mājās un teica: “Es noskatīju māju jūras malā. Pērkam!” Tolaik jau viņam bija pirmie filmu scenāriji un ģimenei bija vairāk naudas. Par lauku māju bijām jau domājuši, jo dzīvojam Cēsīs lielā daudzdzīvokļu mājā. Tā 1971. gadā nopirkām to māju. Sākumā braukājam uz Ķurmragu no Cēsīm, pēc tam no Rīgas. Jāpiekrīt, ka ir kaut kāds Vidzemes magnēts, kas pievelk.

Vai šodien vēl ir kāda saistība ar Cēsīm?

Ar sievu Ilgu iepazinās 1. astoņgadīgajā skolā Cēsīs, es mācījies astotajā klasē, bet viņa bija sestajā klasē. Sogad būs tieši pusgadsimts, kopš esam precējušies. Pasaule ir maza, un Cēsīs ir tuvu – sievas māsa joprojām te dzīvo. Atbraucam ciemos, uz kapiem aizņem par tuvajiem padomāt. Sievas māsa vīrs ir tēlnieks Eduards Nimanis, viņu dēls Artis Nimanis ir stikla mākslinieks – brīnišķīgo *an’angel* stikla trauku autors. Viņa māsa ir arhitekte. Tā iegādājies, ka tā ir manas ģimenes radošās darbošanās kopija ar vienas paaudzes nobīdi, jo mana sieva Ilga arī ir stikliniece. Mēs šodien kopā pulkā atbraucām uz Cēsīm, jo mazdēlam ir volejbola spēle Latvijas jauniešu volejbola izlases sastāvā pret Vidzemes volejbola leģendu komandu.

Vai jūsu bērni arī izvēlējušies līdzīgu profesiju?

Grāmatas “Kultūrtelpa. 21. gadsimta kultūras būves Latvijā” grafiskā dizaina un maketa veidotājs ir mans dēls Jānis Dripe, viņš izvēlējās grafikas dizainera profesiju, un šī ir jau trešā grāmata, ko veidojam kopā. Tā ir īpaša privilēģija, prieks un kopā pavadīts jēgpilns laiks. Meita vairāk ir biznesa cilvēks. Dēls dzīvo Latvijā, meita – migrē (smaida) starp Latviju un Franciju. Mums ir trīs mazbērni – mazdēlam Jēkabam prioritāte ir volejbols un mācības Rīgas 1. ģimnāzijā, lielā mazmeita Emma Luīze turpinās ģimenes radošās tradīcijas – viņa mācās Rīgas Dizaina un mākslas skolā, bet piektklasniece Anna pagaidām fokusējas uz keramiku un dejošanu.

Gudri laudis mēdz teikt, ka tas, kāds ir cilvēks un par ko viņš kļūst, ir atkarīgs no ģenēm un no vides jeb no senču mantojuma un ģimenes, skolas, novada, valsts un laikmeta.

Domāju, ka Cēsīs un pilsētas vide noteikti ir ietekmējusi manu profesijas izvēli, bet būtiska bija ģimenes un tēva ietekme. Tēvs bija rakstnieks un skolotājs, audzinātājs kolonijā. Mājās mums bija ļoti demokrātiska vide, veselīgs ieskaits par to, ko dara skolotājs. Es, iespējams, savādāk skatījos uz saviem skolotājiem, nekā pārējie klasesbiedri.

(Turpinājums 7. lpp.)

Avots: Laiks

Datums: 30-03-2024

(Turpināts no 6. lpp.)

Tolaik tēvs jau piedalījās filmu uzņemšanā, rakstīja scenārijus. Man ļoti imponēja kinooperators Miks Zvirbulis, viņi ar tevu bija arī draugi. Es domāju, ka būs kinooperators, vienu vasaru pat nostrādāju pie Mīka Zvirbuļa par palīgstrādnieku, toreiz viņi ar Dunkeru veidoja filmu "Klāvs, Mārtiņa dēls". Un tad pēkšņi sagadījās tā, ka vesela virkne manu klasesbiedru domāja iet uz arhitektiem. Jaunieši ir ļoti iespaidojami no savas vides, turklāt par kinooperatoru bija jābrauc mācīties uz Maskavu. Man tas likās tālu un sarežģīti. Arhitekti bija otra izvēle. Un Cēsu muzejā pie mākslinieka Droņa varēja mācīties zīmēt, lai iestātos arhitektos. Gan Cēsis, gan tēvs ar māti un skolotāji man ir devuši stingru pamatu dzīvei. Nesen satiku lielisko matemātikas skolotāju un Tautas teātra aktrisi Aiju Tironi. Viņa man mācīja milēt dzeju un publiski to runāt. Šodien Sporta centrā satiku kādreizējo Latvijas slēpju karalieni un mūsu fizikultūras skolotāju Helēnu Zvejnieki. Viņa ir spridzeklis savos gados! Un mierpilnais direktors un kaimiņš Ivars Zemītis...

Jūsu tēvs savulaik bija viens no visvairāk lasītajiem autoriem. Nereti mēdz teikt, ka slavenu vecāku bērniem ir grūti sevi pierādīt, viņi paliek savu vecāku ēnā.

Man liekas tieši otrādi, tēvs manai dzīvei iedeva tādu kā tramplīnu. Atceros 80. gadus un Atmosas laiku, pateicoties tēvam Jānis Peters, Džemma Skulme, Jānis Stradiņš un citi Latvijas kultūras dīžgari mani pieņēma kā savējo, kā jaunu arhitektu, kuram var uzticēties.

Laikam būtu naivi jautāt, kā arhitekts izvēlējās politiku tolaik? Par ministriem un diplomātiem kļuva daudzi kultūras cilvēki, jo bija jāatjauno valsts.

Es neuzskatu sevi par politiķi, biju kultūras ministrs Birkava un Gaļa valdības kā savas jomas profesionālis. Biju tikko ievēlēts par Arhitektu savienības priekšsēdētāju. Un tad nāk prefi Jānis Vaivads un saka: "Labdien! Esmu izgūtības un zinātnes ministrs, un mums būs viena - kultūras, izgūtības un zinātnes ministrija. Raimondam Paulam tas neder, viņš aiziet, mēs tagad lūkojamies pēc kultūras valsts ministra. Birkavs man teica ar tevi parunāt." Stāvēju uz ielas un tobrīd isti nesapratu, ko teikt. Toreiz Latvijas ceļam politika bija liela dominante, es varēju pievienoties valdībai bez partejiskās piederības. Pusedga laikā izcināju atpakaļ savu, kultūras ministriju! Tad gan Birkavs teica, ka nav labi vadīt ministriju bez politiskās atbildības. Bet Birkavam bija laba humora sajūta - ar smaidu vienojamies, ka kultūra stāv pāri partejiskām piederībām.

Tad sekoja vēstnieka darbs Zviedrijas Karalistē un Apvienotajā Karalistē.

Vai reizēm nenācās pieņemt sāpīgus lēmumus, jo naudas kultūrai taču vienmēr ir tik, cik ir?

Nebūtu pareizi runāt par

darbu Kultūras ministrijā tikai saistībā ar naudu. Protams, labs ministrs ir tas, kam ir labs budžets. Tie labie "beznaudas darbi" bija Ziedoņa vadībā uzrakstītās pirmās kultūrpērtikas pamatnostādnes, atkal atgūta sava ministrija, brāļu Kokaru izlolo tie pirmie Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmu svētki.

Nepilni trīs gadi Valdemāra ielā bija laba skola vēlākam vēstnieka darbam, sapratne par komandas lielo lomu, par empātiju un koleģialitāti.

Kāpēc pēc darba ministrijā izvēlējāties diplomātiju?

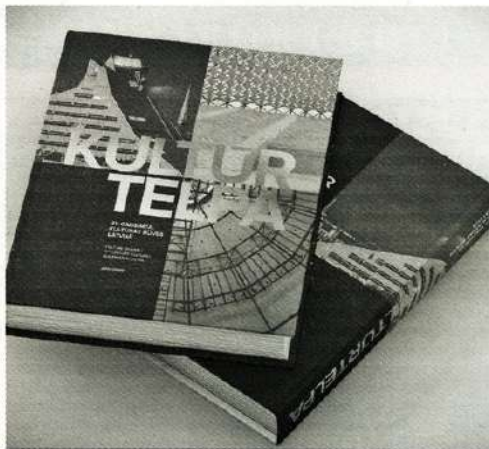
Jau biju izdomājis, ko darīšu tālāk - gribēju būt jaundibinātā žurnāla *Latvijas Arhitektūra* redaktors. Kādu pusgadu darīju šo interesanto darbu, kad piezvanīja ārlietu ministrs Birkavs un piedāvāja vēstnieka darbu Zviedrijā. Tas bija pārsteigums un pagodinājums reizē. Bet tas bija arī laiks, kad jaunie karjeras diplomāti vēl bija pārāk jauni, lai tiktu nozīmēti par vēstniekiem. Valsts šim svarīgam darbam rekrutēja vairākus kultūras ļaudis un trimdas latviešus - Annu Zīguri, Valdi Krastiņu, Aivaru Baumanu, Ojāru Kalniņu, Jāni Riteni... mani tajā skaitā. Birkavs zināja, ka es pazīstu Zviedrijas tieslietu ministri Lailu Freivaldi, un bija ievērojams, ka Zviedrijas kultūras ministres Margotas Valstrēmas vizīte Latvijā bija sekmīga. Labās attiecības saglabājām arī kad Valstrēma bija Eiropas komisijas viceprezidente, bija viegli sazināties.

Neesošo diplomāta pieredzi kompensēja darba biedri vēstniecībā. Man laimējās strādāt kopā ar gudriem un profesionāliem kolēģiem gan Stokholmā, gan Londonā. Vairāki no viņiem tagad ir vēstnieku amatos. Dzejnieks Juris Kronbergs bija izcils kultūras atašejs - bija patiesa bauda ar viņu kopā strādāt.

Bijāt vēstnieks arī Lielbritānijā, un tajā laikā Ilga Dripe kā stikla māksliniece izgatavoja vitrāžas Rovfantas baznīcai. Kas notika ar vitrāžām, tās joprojām ir Rovfantas baznīcā arī pēc īpašnieka maiņas?

Kad strādāju Stokholmā, sieva Jāņa Krēslīņa vadītajā latviešu skolā bija mākslas skolotāja. Gan Stokholmā, gan Londonā mums bija sirsnīgas un jaukas attiecības ar trimdas latviešiem. Pārdodot Rovfantu, vitrāžas izņēma, un tagad tās ir Latvijā - mācītāja Jura Čališa dzīves pabērnu skolā. Starp citu, savulaik Jānis Peters, būdamas vēstnieks Maskavā, palūdza mani uzprojektēt vēstniecības teritorijā nelielu baznīcu. To uzcēla, un Juris Rubenis kopā ar Juri Čālīti baznīcu iesvētīja. Tas bija atmiņā paliekošs notikums. Tad vēl visi ceļi veda caur Maskavu, un baznīcas vēstniecības teritorijā bija vieta domu sakārtošanai krustceļos.

Pēc vēstnieka darba Stokholmā gatavojos atgriezties arhitektūrā, bet tā laika Ārlietu ministrijas Valsts sekretārs Māris Riekstiņš teica, ka valsts mani ir izgūtusi un būtu vien loģiski kādu brīdi kalpot diplomātiskajā dienestā. Sāku vadīt Valsts protokolu un gatavojos kļūt par nerezidējošu vēstnieku pie Svē-

Jānis Dripe: "Darbs pie šādas grāmatas sniedz gandarījumu par manu kolēģu - arhitektu radošu veiksmi un lepnumu par savu valsti. Tik daudz un tik dažādu jomu kultūras būvju kā šī gadsimta ievadā, nekad Latvijas 105 gadu vēsturē nav tapis. Kultūras infrastruktūras vērienīgais pienesums noteikti ir 21. gs. sākuma redzamākais notikums Latvijas būvmākslā. Lai arī Rīgas dominante Latvijas kultūras un ekonomiskajos procesos nav apstrīdama, tieši jaunas mākslas un izziņas ēkas ir vairojošas valsts reģionu un mazo pilsētu dzīves kvalitāti."

tā Krēsla. Bet pēkšņi mūžībā aizgāja vēstnieks Imants Daudīšs. Tā nokļuva Apvienotajā Karalistē.

Pēc tam divus gadus atkal bijāt Valsts protokola vadītājs - tā taču ir ļoti sarežģīta joma, var sacīt, ka tā ir diplomātijas ābece.

Ja par ābeči burtiskā nozīmē, tad Latvijas diplomātiskā protokola ābece autore ir Aija Odiņa. Tas pilnīgi noteikti ir ļoti interesants darbs. Labam protokolam un tā vadītājam jānodrošina procesu kārtība, kurā cilvēki jūtas brīvi, nevis nervozi domā par iespējamem protokolarēm misēkļiem. Protokols ir zināšanās balstīta kalpošana. Protams, ka jāievērtē valstu atšķirības un protokolarās īpatnības. Karalistēs viss ir sarežģītāk. Eiropā Spānijas protokols iezējas ar izsmalcinātu situāciju traktējumu. Laiks Valsts protokolā iegādājās īpaši interesants, jo nācās gatavot virkni vizīšu Valsts prezidentei Vairai Vīķei-Freibergai. Un bija prieks to darīt, jo mūsu prezidente šajās vizītēs mirdzēja! Tas bija piepildīts laiks. Bet tāds pats sekoja arī manā arhitekta profesijā

Rīgas pilsētas galvenā arhitekta darbā.

Un tad Rīgā pie varas nokļuva Nils Ušakovs, un jums nācās no šī darba šķirties.

Jā, nostrādāju piecus gadus. Nolikums paredzēja, ka Rīgas galvenais arhitekts var strādāt vēl otru piecu gadu termiņu. Bet mums ar pilsētas vadību bija krasi atšķirīgs viedoklis dažos aspektos. Bija puķes, pateicības raksts un "uz redzēšanai!"

Kā arhitekts esat redzējis daudzās pasaules pilsētas. Kurā ir jūsu pilsēta ārpus Latvijas?

Pirms darba Londonā man britu vēstnieks teica, ka sākumā man pilsēta likties pilnīgi traka, bet pēc gada Londonu iemīlēšu. Tā arī bija, pēc kāda gada mazliet iemīlēju Londonu. Tam lielajam metropolēm piemīt sava burvība - Ņujorka, Parīze... katrā ir tik daudz arhitektūras pārļu, ka tās pilsētas tevī *paņem*. Vēlmi būt īpašas dabas vietas lielā mērā piepildīju piecus gadus Zviedrijā - salu arhipelags, fjordi, bagātā reljefa veidotās ainavas. Latvijā šo vēlmi kompensēju savās lauku mājās - plašums, jūras ska-

ņas. Īpašās arhitektūras vietas vairāk saistu ar konkrētām ēkām, katram arhitektam taču gribas redzēt šodienas vai vēstures arhitektūras vietmes. Kā bērni izlasa rozīnes no ogu maizes, tā arhitekts pamēģina Gugenheima mūzejs Bilbao, jaunais Lui Vitona mākslas centrs Parīzē vai Parīzes Filharmonija, jāizbrauc uz Reikjavīku un jāredz Larsa Heninga projektētā koncertzāle... es garu un nekonkrēti atbildu uz jautājumu. Man nav īpašas mīļas pilsētas ārpus Latvijas. Mana sirds pieder bērniības dienu Cēsim un šodienas Rīgai, bet man ir garš īpašo māju saraksts, kuras jāredz, un tas arvien papildinās - tuvu un tālumā.

Jūsu grāmata ir par kultūras arhitektonisko telpu, bet jēdziens kultūrteļa ir daudz plašāks, tas aptver gandrīz visu, kas ir ap mums.

Sākumā gribēju, lai grāmata iznāktu pagājušā vasarā Dziesmu un deju svētku laikā. Jo šajos svētkos viss saplūst kopā - tradīcija, tautastērpu krāsa un raksts, augsta līmeņa profesionāls koru skanējums, dejas ritmi un zīmējums. Un tas viss labas arhitektūras ietvarā. Vasara bija tik skaisti svētku piepildīta un pašpateikama, ka grāmatas izdošanu atlikām uz gadu miju. Bija laiks arī vairāk padomāt par kultūras procesu un telpas mijiedarbību. Šīs divas daļas nav nodalāmas - katrā norisē ir sava konkrēta vieta, buve, telpa, lauks.

Ar kultūrteļu plašākā nozīmē es saprotu latvisko dzīvesveidu, visu kultūras norišu un būvju kopumu. Kultūrteļa ir tāds redzams un piedzīvotajam nācīgs identitātes kods. Nosaukumā jēdziens "kultūrteļa" ir ar visu savu plašumu. Tāpēc arī ievadā un katras sadaļas ievadtekstos es meģināju ieskicēt procesu. Faktoloģiski un jēdzieniski.

Mēs šodien komplementāri runājam par kultūru, jo Latvijai ir paveicies, ka šajā jomā mēs esam starp vislabākajiem pasaulē. Tā ir vienīgā, istā un patiesā Latvijas eksporta vērtība. Mēs joprojām spējam pārsteigt pasauli ar savu kultūru. Dziesmusvētki ir ierakstīti UNESCO pasaules nemateriālajā kultūras mantojumā - mūsu viesi atbrauc un piedzīvo šo kultūras brīnumu kopā ar mums. Pasaules koru olimpiāde bija tam apliecinājums. Un daudzie viessolisti pasaules operamos - Garanča, Šiliņš, Opalajs, Rebeka, Antopenko, Kovaļevska. Ja Metropolitēna operas direktoram pirms dažiem gadiem teica, ka viesosies jauns solists, viņš vaicāja, vai atkal no Latvijas. Lepnums par Latvijas kultūrteļu ir īsts un piepildīts.

Tāpat kā jābūt laimīgiem, ka esam piedzīvojuši savas valsts atdzimšanu. Ir jānovērtē laiks, kurā dzīvojam. Jā, ar visām kļūdām. Jā, ar pēdējo gadu uztraukumu par Ukrainā notiekošo, par zaudētām dzīvībām un sagrautām ēkām. Arī kultūras būvēm.

Tieši tāpēc un tagad ir šāda grāmata par uzcelto, par dzīvi apliecināto un kultūras piepildīto būvju kopumu.

Kā dzīvo grāmatu draugi Lietuvā un Latvijā?

Rīgas Centrālās bibliotēkas direktore, Latvijas Bibliotēku padomes priekšsēdētāja

Dzidra Šmita intervijā Līgtai Kovtunai

Nesen tev bija iespēja viesoties pie kaimiņiem lietuviešiem lielajā grāmatu gadatirgū Viļņā. Vai tie ir viņu tradicionālie svētki?

Jā, Viļņas grāmatu gadatirgū ir tradicionāli, šagada, no 22. līdz 25. februārim, tas norisinājās ar sarkli jeb mudi "Es neticu pasaulei, bet es ticu pasakām." Jāteic, manā valodas izpratnē tas skan mazliet savādā, jo – ticēt tam, ko redzi, vai tam, ko tev stāsta, man izklausās tā panaivā. Es to interpretēju – "es ticu labai vēstij". Katrā ziņā šis Viļņas grāmatirgus bija ar jaunu cipu. Pa vidu bija kovidā pandēmija, bet 2022. gadā grāmatirgus sākas tieši 24. februārī... Šogad tas tiešām apliecināja, ka ir lielākais grāmatu tirgus Baltijā un, protams, viens no vērienīgākajiem kultūras notikumiem Lietuvā, kas cildina grāmatu un lasīšanu. Notika tikšanās ar autoriem, grāmatu prezentācijas, diskusijas, koncerti, izstādes, radošās darbnīcas utt., u.t.j.p. Gadatirgu rīko Lietuvas grāmatizdevēju asociācija, bet tā patrons ir Valsts prezidents. Biju priecīga klātienē satikt Gintanu Nausēdu.

Ik gadu Viļņas grāmatirgū piedalās vairāk nekā 300 izdevēju no Lietuvas un arī no ārzemēm. Šogad ģeopolitiskās situācijas dēļ gan ārzemnieku bijis mazāk, ap 20. Taču tirgu apmeklēja vairāk nekā 50 tūkstoši grāmatu draugu. Bija iespaidīgi redzēt satiksmes un ļaunu traumas, kas plūda uz svētku vietu. Cilvēki devās prom ar krietniem grāmatu sainiem. (Starp citu, grāmatas vidējā cena esot bijusi 10-12 eiro. – L.K.). Nebūt nebija tā, ka ļaudis te ieradās kā ekskursanti – tikai apskatīties. Kā man pastāstīja Lietuvas kolēģe, lietuviešiem esot tradīcija šajos grāmatirgos iepirkt grāmatas labam laikam uz priekšu. Un apmeklētāji te ierodoties no visas valsts. Tāpēc arī bija padomāts par to, lai cilvēki te varētu pilnvērtīgi pavadīt vai visu dienu, – gan bija gastronomiskās baudas, gan koncerti notika plašā daudzveidībā. Un dažādam gaumēm. Gadatirgus notika skolēnu brīvdienās, tāpēc publikā bija patīkami daudz jaunu seju, tostarp bērnu dārznieku vecumā.

...Neviļus uzdevu sev jautājumu – Lietuva ir lielāka valsts par Latviju, bet – vai reizes desmit lielāka?

Ko vēl jaunu redzēji, ja salīdzinām ar Rīgas grāmatu svētkiem?

Bija stends, kas veltīts ukraiņu grāmatāi, bija ukraiņu autori, tika prezentēti tulkojumi no ukraiņu valodas, kas raisīja lielu interesi.

Nozīmīga vieta gadatirgus tematikā bija bērnu literatūrai un bērnu iesaistīšanai lasīšanā, kas ir problēma ne jau tikai Lietuvā un Latvijā, – tā ir visur pasaulē. Diemžēl! Svētku rīkotāji bija tiešām daudz domājuši par bērniem. Arī viņiem Lietuvā ir tāds pats "Grāmatu starts" kā pie

mums, arī viņi citīgi strādā, lai jauno paaudzi pieradinātu lasīt.

Bet Viļņā bija pievērsta uzmanība vēl kādai problēmai, un tā saistīta ar sabiedrības novecošanos. Proti, Lietuvā domā par to, kā cilvēkos saglabāt interesi par grāmatu un lasīšanu pēc iespējas ilgāk, kā strādāt ar tiem pieaugušajiem lasītājiem, kam ir autiskā spektra traucējumi. Bija arī prezentācija, ko sniedza audiosensuālās jeb neredzīgo lasītavas speciālisti, rādot dažādus pielāgošanas paņēmienus jeb rīkus šai sabiedrības daļai.

Un kā ar elektroniskajām grāmatām? Vai tās gadatirgū bija izpelnījušās ievēribu?

Pārsvarā tomēr akcents bija likts uz iespējamajām grāmatām, uz drukāto vārdu. Turklāt lielā daļā daudzbūvē un ar vēstījumu, ka vērtīgas ir visa veida grāmatas – populārzinātniskā literatūra un daļēji literatūra, biogrāfiskā un pētnieciskā, arī t. s. nišas grāmatas, kas interesē ne tik plašu lasītāju loku. Bija arī speciāla diena bibliotekāriem, kur viņi varēja apmainīties pieredzē un apspriest profesionālās lietas. Savukārt Viļņas Centrālā bibliotēka nodemonstrēja savu jauno bibliobusu – modernu, iespaidīgu, izmaksas saņiedzot pusmiljonu eiro. (Šat. attēlā!)

Rīgā gan nav redzēts bibliobuss...

Toties Rīgā ir grāmatu pieejamības vietas, tai skaitā 27 bibliotēkas un trīs grāmatu izsniegšanas punkti.

2025. gadā Latvijā svinēsīm "Latviešu grāmatāi 500".

Jā, tad būs svētku kulminācija, bet jau tagad ik gadu šo faktu svinam ar kādu īpašu programmu vai aicinājumu, sagatavojot grāmatu draugus lielajām svinībām. Šogad galvenā tēma ir

bibliotēka un lasīšana.

Ir laiks, kad Latvijas laukos slēdz skolas un pasta nodaļas. Vai arī bibliotēkas?

Atskirībā no skolām, mūs aizsargā Bibliotēku likums, kurā ir noteikts, ka katrā pagastā jābūt vismaz vienai bibliotēkai. Ja pagastā ir vairāk par vienu, pašvaldība tiešām dažkārt ir lēmusi par kādas slēgšanu vai ir notikusi bibliotēku administratīvā apvienošana. Arī Rīgā, piemēram, Āgenskalna un Torņkalna bibliotēkai ir viena vadība, bet bibliotēkas jau fiziski pastāv. Bibliotēku padome, ko vadu, rūpīgi seko tam, kas notiek, un ir bijuši gadījumi, kad izdodas pārliecināt pašvaldību vadību tā, ka zaudējumu nav un bibliotēkai ir pakalpojums ir ticis saglabāts.

Jūrmalā neizdevās – Bulduru

bibliotēku slēdza.

Sliccos domāt, ka šīs bibliotēkas likvidēšanai bija citi iemesli – saistīti ar ēku, bet bibliotēka jau palika – jūrmalas teātra telpās. Pēc manas pārliecības, celt traucēsmi par sliktām pārmaiņām bibliotēku tīklā tiešām nav pamata.

Vai bibliotēkās ir daudz apmeklētāju?

Protams, kovids ir ienesis daudz un būtiskas maiņas. Pirmām kārtām – arī mēs paši ļoti attīstījām attālinātos pakalpojumus, darījām visu iespējamo, lai cilvēki varētu mūsu pakalpojumus saņemt. Un nekāds drāmatiskais apmeklētāju skaita kritums tiešām nav novērots, tik vien tās fizisko apmeklējumu skaita samazinājums, kāds noticis visā pasaulē. Līdzīgi kā banku jomā – kad tu pēdējo reizi fiziski biji bankā?

Rīgā, tiklab kā visā Latvijā, bibliotēka jau ir kaut kas vairāk nekā grāmatu krātuve vien. Mūsu bibliotēkās ir bezmaksas interneta pieslēgums, kur cilvēki var darboties, tostarp maksājot savus rēķinus.

Jā, projekts "Gaismas tīkls" darbojas kopš 2006. gada un Geitsu fonds tajā ieguldīja 24 miljonus ASV dolaru. Tas bija ļoti nozīmīgs pavērsiens Latvijas bibliotēku attīstībā. Internets jeb tīmeklis tika pievilts līdz katrai, pat mazākajai lauku bibliotēkai. Līdz ar to līdz pat šai dienai Latvijā ir interneta pieeja it visiem iedzīvotājiem. Vēl vairāk – ikviena bibliotēka vienlaikus ir arī valsts un pašvaldības klientu apkalpošanas centrs. Ne tikai attiecībā uz tevis minētajiem rēķinu maksājumiem, bet arī, ja cilvēks vēlas saņemt, piemēram, informāciju par Lauku atbalsta dienesta piešķirumu vai, pavisam vienkārši, izdrukāt "Grāmatu Draugu" biļeti uz koncertu vai lidojumu. To palīdz izdarīt īpaši apmācīti bibliotēkas darbinieki, protams, ievērojot aktuālo datu aizsardzību.

Istenībā bibliotēka laukos ir

dažkārt vienīgais valstiskuma simbols. Visu cieņu tām pašvaldībām, kas bibliotēkas atbalsta un lolo!

Un vēl – Latvijā, saskaņā ar valsts likumdošanu, ik pa pieciem gadiem notiek bibliotēku akreditācija, tāpat – tiek uzturēts zināms standarts un kvalitāte. Līdzīgi kā arstiem un skolām. Ja mēs mēdzam kaimiņus bieži minēt par labu piemēru, šai ziņā tomēr esam priekšā.

Visbeidzot par kādu pavisam konkrētu, arī tradicionālu sarīkojumu, ko, pēc tavas iniciatīvas, rīkojam Rīgā, – par kārtējo konferenci saistībā ar trimdesmit kultūrvēsturisko mantojumu. Aizvadītā gada vasarā bija sarīkojumu cikls sakarā ar Helmaru Rudziša 120. gadu jubileju un apgādu "Grāmatu Draugs", šogad, avīzes Laiks 75. jubilejas gadā, konferences tēma ir "Helmarus Rudzītis. Bellacord Electro" arī Rudziša mantojums.

5. jūnijā esat laipni aicināti uz Mazo Gildi Rīgā, kur atminēsimies pirmās latviešu skaņuplašu firmas "Bellacord Electro" darbību. Rīgas Centrālā bibliotēka uzskata par savu misiju popularizēt izcilā grāmatnieka un uzņēmēja Helmaru Rudziša veikumu aizvadītajā gadsimtā – vienā no dramatiskākajiem gadsimtiem Latvijas vēsturē.

Latviešu skaņuplašu vēstures apzināšana joprojām ir plašs pētnieciskā darba lauks. Par tās sākotni uzskatāma 1931. gadā Helmaru Rudziša nodibinātā firma "Bellacord Electro", kas līdz nacionālizācijai 1944. gada laikā klajā tūkstošus ierakstu, tajos saglabājot latviešu mūzikas pērlis un dodot tautai iespēju klausīties pasaulslavenus mūzikas piemērus. Izpētes darbs diemžēl ir pieklusis, tāpēc ir nozīmīgi rosināt tā turpināšanu. Kā dzinulis būs š.g. 5. jūnijā rīkotā konference Rīgā (ar Rīgas domes atbalstu) un pavadmaterāls – katalogs "Helmarus Rudzītis. Bellacord Electro", kas sniegs hronoloģisku pārskatu ar sistemātizētām ziņām par minēto tēmu. Jāpiebilst, ka ar latviešu skaņuplašu pētniecību nodarbojušies arī ārvalstu pētnieki – Alans Kellijs (Lielbritānija) un Pekka Gronovs (Somija).

Konferences referentu pulkā būs pazīstamais mūzikologs Orests Silabriedis, Zane Garoza stāstīs par "Bellacord" digitālo krājumu, kas ļauj mūsu mūzikālās kultūras mantojumu klausīties visā pasaulē. Dr. Zane Ramaņa stāstīs par vēsturiskajām ēkām, kur darbojās slavenā skaņuplašu firma. Konferences laikā būs arī izstāde, būs nu jau tradicionālā tikšanās "Helmaru Rudziša dzīves dēkās" Rīgas bibliotēkā "Avots", kur iekārtota "Grāmatu Draugu" lasītava. No sirds pateicos visiem tautiešiem, kas dāvājuši grāmatas no savām bibliotēkām, lai izveidotu pilnīgu Helmaru Rudziša trimdā izdoto grāmatu kolekciju!

Kādas ir bērnu grāmatas mājās, kaimiņos un pasaulē? Atskats uz Boloņas bērnu grāmatu izstādi

LĪVA KUKLE

Bērnu lasīšanas un cilvēku grāmatu lasīšanas ieradumi raisa bažas ne tikai Latvijā, tomēr pasaulē lielākā bērnu grāmatu izstādē rādās pozitīvas tendences un autoru, izdevēju apņemšanos attīstīt bērnu grāmatu sektoru gan komerciāli, gan mākslinieciski. Arī Latvijas bērnu literatūra Boloņā ir spilgti pamanāma.

Ziemeļitālijas pilsēta Boloņa, kur atrodama arī vecākā universitāte Etropā, jau no 1964. gada ik pavasarī uzņem bērnu un jauniešu grāmatu izdevējus, autorus, ilustratorus, tipogrāfiju pārstāvjus un citus industrijas profesionāļus, kas dalās ar jaunumiem, novērtē sasniegto, kā arī veido jaunas sadarbības. Šeit tiek izziņotas dažādas literārās balvas, tostarp prestižā Astridas Lindgrēnes piemiņas balva (ALMA), ko šogad saņēma Austrālijā izveidotais Pamatiedzīvotāju lasīšanas fonds (Indigenous Literacy Foundation).

Izdevēji novēro, ka pēc pandēmijas radītās pauzes citas lielas grāmatu izstādes vēl tikai ieskrienas vai pat nedaudz zaudējušas inerenci, bet Boloņas izstādē tikai pieaug. To šogad apmeklēja 31 735 dalībnieku, kas ir par 10% vairāk nekā pērn. Izstādes dalībvalstīm pievienojās Angola, Baltkrievija, Kamerūna, Kolumbija, Luksemburga, Moldova un citas, sasniedzot 100 pārstāvētas teritorijas.

Platformas "Latvian Literature" organizētais Latvijas stends atrodas līdzās citu Eiropas valstu stendiem un turpinā iekārto "IamIntrovert" tēmu. Izmantojot intravertra latviešu rakstnieka tēlu un ieturot melnbaltu krāsu gammu, uz kuras fona izceļas astoņu dažādu izdevēju, kā arī Jelgavas tipogrāfijas un Latvijas Mākslas akadēmijas pārstāvju radītie darbi. Stenda dizaina autors ir Ja-

nis Mercs, to veidojis mākslinieks Reinis Pētersons.

Intravertums gan ir pavisam mīnīgs, jo stendā vienmēr var satikt "Latvian Literature" pārstāvjus, latviešu izdevējus, autorus, ilustratorus, tipogrāfiju darbiniekus un citus ar izdevējdarību saistītus cilvēkus, kas gatavi pastāstīt par Latvijas grāmatām. Atsevišķa zona veltīta arī oriģinālas literatūras pārdošanas tiesībām.

Savējo bišu stropā

Tapat spilgti ir arī Latvijas autoru panākumi. Īpaši izceļama Ir Jāņa Rozes apgāda izdotā grāmata "Ko darīt, ja esi kaķis pilsētā", par kuru grāmatas autore un māksliniece Aleksandra Rūde ieguva Boloņas bērnu grāmatu gadatirgus balvu "Bologna Ragazzi Award" (BRAV) kategorijā "Opera Prima", kas tiek pasniegta par labāko debiju bērnu literatūrā. Autore īpaši izstādē bija sagatavojuši asprātīgu pastkaršu sēriju ar tematiskām ilustrācijām.

Latviešu ilustratore Elina Brašņina iekļuva starp 72 labākajiem ilustratoriem, kuru darbi tika izstādīti Boloņā. Izdevniecības "Liels un mazs" grāmatas bērniem – Egļa Zirņa "Kas notiek zoodārzā naktī" ar Svena Neilanda ilustrācijām un Māra Runguļa "En den dīno šoko loko tino", ko ilustrējis Reinis Pētersons, – bija redzamas īpaši 100 labāko darbu izstādē.

Bērnu grāmatu autore un tulkotāja Signe Viška teic: "Dažubrīd sajutos kā festivālā, kurā vienlaikus uz dažādam skatuveim spēlēja manīlas grupas – ko iet klausīties tagad? Diskusiju par klusajām grāmatām vai lekciju par mākslīgā intelekta ietekmi uz izdevējdarību, vai varbūt jāiet uz "Hello Kitty" jubilejas pasākumu? Jutos kā pabijusi savējo bišu stropā."

Sadarbības partnerus satika un jaunus grāmatu tulkojumus piedāvājumus izstādē izskatīja arī izdevniecības "Latvijas Mediji" pārstāvji. "Ar atvieglojumu novēroju,

Platformas "Latvian Literature" organizētais Latvijas stends Boloņas izstādē atradās līdzās citu Eiropas valstu stendiem un turpināja iesāktu "IamIntrovert" tēmu.

LĪVAS KUKLES FOTO

ka vispasaules lielais "mangu trends" izskatās noplicis, tā vietā nākušas klasiski skaistas un ekspresīvi abstraktas ilustrācijas. Savu uzvaras gājieru lielākajās valodās turpina jauniešu literatūra, kam cenšas sekot arī mazāko valodu pārstāvji, par levertotajām tendencēm stāsta izdevniecības direktore Kristīne Kīrkila.

Izdevniecības darbiniekiem bija iespēja satikt grāmatas "Kaimiņi" autori Rosio Bonilju un viņai tieši rokās nodot marta saņemto "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2023" iegūto 2. vietas balvu vecuma kategorijā 5+.

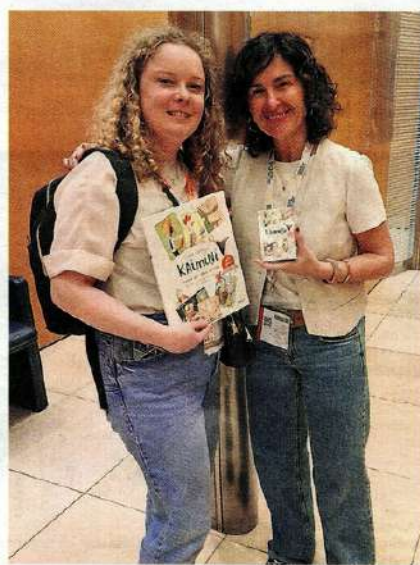
Lai latviešu autorus lasītu pasaulē

Viens no izstādes mērķiem ir oriģinālas literatūras tiesību pārdošana, lai mūsu grāmatas tulkotu un lasītu arī citviet pasaulē. Izdevniecības "Latvijas Mediji" direktore Kristīne Kīrkila situāciju raksturo tā: "Visiem Latvijas izdevējiem joprojām lielas pūles sagādā savu izdotu autoru darbu pārdošana ārzemēs. Cits izdevējs gana veiksmīgi pārdod savus darbus caur "Latvian Literature", cits veiksmīgi dara to pats saviem spēkiem, kas gan prasa daudz resursu, cits pieaicina profesionālus ārzemju agentus. Tomēr jāatzīst, ka lielākā daļa izdevēju šajā sfērā diemžēl nekur tālu netiek, lai gan, paskatoties uz mūsu tuvākajiem kaimiņiem, šķiet, ka tam nemaz

nevajadzētu būt tik sarežģīti."

Patikamu pārsteigumu sagādāja mūsu kaimiņvalsts Igaunija, kas 2025. gadā būs izstādes viesu valsts. Tas ir liels gods un arī atbildība, jo viesu valstij jāorganizē teju veselas atsevišķas halles virtuālais iekārtojums, diskusijas, pasākumi. Tā ir arī iespēja pasaulei parādīt savus mūsdienus, kā arī klasikas autorus un bērnu literatūras darbus. Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra vadītāja Silvija Tretjakova skaidro, ka Igaunijā izdoto grāmatu metienu ir samērā nelieli, vien vidēji 775 eksemplāri, taču ir vairāk nekā 770 izdevējorganizāciju, attīstīts e-grāmatu tirgus, kā arī uz tirgus fona daudz izdoto bērnu grāmatu – 894 gadā. Iespēja kļūt par izstādes viesu valsti milzīga nozīme ir arī valsts atbalstam. "Boloņas bērnu grāmatu gadatirgus stendu kopā ar Igaunijas Izdevēju asociāciju un Igaunijas Literatūras centru satiriski veido tieši Igaunijas Bērnu literatūras centrs, tā ir neatkarīga organizācija, pakļauta Kultūras ministrijai, ar savu četru stāvu māju Tallinas vecpilsētā un ap 20 darbiniekiem," stāsta Silvija Tretjakova.

Izstādē uzreiz turpinājās iesāktā sadarbība un Latvijas literatūras veicināšanas pasākumi. Latvijas bērnu un jaunatnes literatūras padomes (IBBY) preziden-

KRISTĪNES KĪRKILAS FOTO

Izdevniecības "Latvijas Mediji" bērnu un jauniešu literatūras redaktore Līva Kukle (no kreisās) un grāmatas "Kaimiņi" autore Rosio Bonilja.

te Ilze Stikane atklāj, ka pēc izstādes noslēguma Minhenes Starptautiskajai jaunatnes bibliotēkai tika nodota prava kaudzīte ar Latvijā izdotajām jaunajām grāmatām. Viņa uzsver: "No tām tad bibliotēkas darbinieki izvēlēsies labākās, ko iekļaut "Balto Kraukļu" ("The Whi-

te Ravens") ikgadējā kolekcijā, kas ir 200 pasaules labāko grāmatu rādītājs. Arī tās grāmatas, kas tur neiekļūš, atradīs savu vietu bibliotēkas fonda, un tas jau pats par sevi ir gods. Paldies izdevējiem par atsaucību, un cerams, ka šī iesāktā lieta neaizmirsīsies."

KĻŪDAS LABOJUMS

10. aprīlī "Kultūrzīmēs" Anitas Uzulniece recenzēja "Kā izdzīva "liesma kristāla traukā" un citi" pieminētā Gunas Zarinas vārda vietā jābūt "Guna Zeltiņa". Atvainojamies JRT aktrisei Gunai Zariņai un teātra zinātniecei un kritiķei Gunai Zeltiņai.

Avots: Kultūrzīmes

Datums: 17-04-2024

Vai e-grāmatu jau izmēģināji?

602 – tas ir maz vai daudz? Tieši tik darbu ir atrodami e-grāmatu vietnē 3td.lv.* To Kuldīgas bibliotēkas sabiedrisko attiecību speciāliste Itija Vespere atgādināja Kurzemes bibliotekāru diskusijā *Kā nēsāt pustūkstoti grāmatu kabatā?*, sagaidot šīs platformas piekto gadskārtu.

E-grāmatu bibliotēkas 3td.lv piektajā jubilejā izdevniecības Latvijas mediji pārstāve Evija Veide sarunā Kuldīgā uzsvēra, ka grāmatu tradicionālais un e-formāts sadzīvo ļoti labi.

Visas 602 var nēsāt kabatā un tiešsaistē lasīt savā viedierīcē, ja vien interesents kādā bibliotēkā reģistrējies, sacīja I.Vespere. Mākslas namā par lasīšanu un tās digitālajām iespējām sprieda Eiropas Parlamenta deputāte, 3td.lv vēstniece Dace Melbārde, Kuldīgas bibliotēkas vadītāja Daina Girvaite, izdevniecības *Latvijas mediji* valdes locekle Evija Veide, rakstniece Laura Vinogradova, Kuldīgas Centra vidusskolas latviešu valodas un literatūras skolotāja Ilze Roberta un Kultūras informācijas sistēmu centra 3td.lv projekta koordinatore Agrita Sagalajeva.

D.Melbārde bērnībā bijusi liela

lasītāja, tagad biežāk izmanto e-grāmatas: „Jo mazāk cilvēks lasa, jo mazāk vingrina prātu.” Bibliotekāri novērojuši, ka bērni un jaunieši arvien biežāk dod priekšroku multimedijālam saturam. Uz jautājumu, vai e-grāmatu platforma varētu veicināt jauniešu lasīšanu, D.Girvaite atbildēja: „Varētu gan, ja vien viņus līdz tai platformai varētu dabūt.” Skolotāja I.Roberta pārliecināta, ka grāmatu blogeri jauniešus nerasniedz, – kaut kas jādara citādi. Bet E.Veide uzsvēra, ka izdevēju darbam jāguļ piešķir tieši lasītājs, tāpēc lasīšana jāveicina. Viņa gan cer, ka ar to ir tāpat kā ar dārza darbiem: zināmā vecumā

nepatīk, tad iepatīkas. Rakstniece L.Vinogradova atzina, ka rakstīt grāmatas jauniešiem ir ļoti grūti, jo visbiežāk nezinām, ko viņi domā. Visi vienojās nākamajos piecus gadus lasīšanu un e-grāmatu priekšrocības popularizēt vēl aktīvāk.

Janvārī apritēja pieci gadi, kopš e-grāmatu bibliotēkā www.3td.lv ikviens bez maksas var tiešsaistē visā pasaulē legāli lasīt dažādu žanru un tematikas literatūru latviešu valodā. Šo pakalpojumu izmantojuši gandrīz 20 000 lietotāju.

* 3td – Trešais tēvadēls

Lāsma Veigelte
teksts un foto

Avots: Kurzemnieks

Datums: 19-04-2024

Nākamajā nedēļā uz bibliotēkām varēs doties pēc piedzīvojumiem

Pēc Latvijas Bibliotekāru biedrības ierosinājuma ik gadu aprīlī valstī tiek rīkota Latvijas Bibliotēku nedēļa. Šogad Bibliotēku nedēļa notiks no 22. līdz 28. aprīlim ar vadmotīvu "Bibliotēkas un lasīšana", tajā aktīvi piedalīsies arī Smiltenes novada bibliotēkas.

Smiltenes novadā maziem un lieliem lasītājiem bibliotekāres piedāvās daudzveidīgu pasākumu programmu, lai ne tikai veicinātu lasīšanu, bet arī savus apmeklētājus iepriecinātu, izklaidētu un izglītotu.

Smiltenē bibliotēka apmeklētājus vēl neuznems

Publiskus pasākumus šogad nepiedāvās vienīgi Smiltenes bibliotēka. Jau rakstījām, ka no 11. marta šī pašvaldības iestāde apmeklētājiem uz laiku ir slēgta saistībā ar pārcelšanos uz pagaidu telpām – uz Smiltenes vidusskolas dienesta viesnīcu Dakteru ielā 27 blakus vidusskolas ēkai, jo telpām Baznīcas laukumā tika uzteikts nomas līgums.

To, kad bibliotēka atsāks darbu jaunajā mājvietā Dakteru ielā, Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja Inta Mežule šobrīd konkrēti nevar pateikt. "Cilvēki zvana, interesējas, bet pašlaik prognozes ir ļoti vispārīgas. Iespējams, varēsim atsākt darbu pēc maija svētkiem. Šobrīd jau ir ielikta durvis, ko mēs ļoti gaidījām, lai norobežotu apmeklētāju plūsmu. Šonedēļ pabeigsim sakārtot grāmatu krājumu, tas jau ir salikts plauktos. Atliek sakārtot žurnālus un izlikt norādes," piebilst Inta Mežule.

Taču arī Smiltenes bibliotēkas kolektīvs Bibliotēku nedēļā malā nestāvēs. Pirmdien, 22. aprīlī, bibliotekāres dosies ciemos uz tuvējo Smiltenes novada pašvaldības daudzfunkcionālo sociālo pakalpojumu centru "Ive", lai tā klientus iepazīstinātu ar bibliotēkas sniegtajām iespējām un saprastu sadarbības iespējas. Savukārt 25. aprīlī ir iepļānota

bibliotekāru talka Smiltenes bibliotēkas pirmā vadītāja Artūra Vildiņa kapavietas sakopšanā.

Būs spa diena, stādu maiņa un citi piedzīvojumi

Daudzi pasākumi Bibliotēku nedēļā Smiltenes novadā ir paredzēti bērniem un pusaudžiem. Piemēram, Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa trešdien, 24. aprīlī, no pulksten 14 aicina pusaudžus un jauniešus (vēlams vecumā no 12 gadiem) uz spa dienu bibliotēkā. Viņiem būs iespēja pašiem izgatavot skrubiņus pēdām, neko par to nemaksājot. Ideja radās Smiltenes bibliotēkas vecākajai bibliotekārei Sanitai Lārmanei.

"Tā ir pašas pieredze, jo mājās tāds skrubiņš jau tiek taisīts. Izdomājām Bibliotēku nedēļā piedāvāt ko neparastu un varbūt arī šādi pusaudžus rosināt atnākt uz bibliotēku. Pēdu skrubiņus gatavosim no dabīgām sastāvdaļām: sasmalcinātām auzu pārslām, medus no manas kolēģes Zanes saimniecības, brūna cukura, maltas kafijas, vīnogu kauliņu eļļas. Katrs radošās darbnīcas dalībnieks varēs izvēlēties sev tikamās sastāvdaļas, izmantot tās visas vai tikai dažas," stāsta Sanita Lārmane. Vietu skaits ir ierobežots, tādēļ bibliotēka aicina interesentus pieteikties, zvanot uz tālruni 20047831 vai rakstot uz bernubiblioteka@smiltenes-novads.lv. Savukārt izstādē būs izlikta grāmata par cilvēka ķermeni un veselību, tostarp – kā rūpēties par savu ādu.

Gan Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā, gan Palsmanes bibliotēkā mazie lasītāji 26. aprīlī sarunā ar grāmatu blogeri Ievu Strazdiņu varēs uzzināt, kur rast lasītsprieku.

Savukārt pieaugušos Palsmanes bibliotēka aicinās uz stādu bibliotēku, sākot no 22. aprīļa. "Tā būs iespēja apmainīties ar stādiem. Katrs varēs atņemt no sava dārza to, kas viņam šķiet jauks un ar ko gribas dalīties, un vietā paņemt kaut ko no cita

dārza. Stādu bibliotēka turpināsies, kamēr cilvēkiem būs interese," stāsta Palsmanes pagasta bibliotēkas vadītāja Vingra Bērniņa.

Bibliotēku nedēļā Palsmanes kultūras nama lielajā zālē blakus bibliotēkai arī varēs apskatīt izstādi "Pavasara uznaiciens tērpšos. Deju un koru kolektīvi Palsmanē jau no 1931. gada" – fotogrāfijas, tautas tērpšus, ceļojumu suvenīrus, materiālus no Palsmanes bibliotēkas arhīva un jaunākus, no mūsdienām. Izstādi veidojusi Palsmanes kultūras nama un Palsmanes pagasta vidējās paaudžu deju kolektīva "Cirulis" vadītāja Aija Zeibote sadarbībā ar Palsmanes bibliotēku. Korā Palsmanē vairs, bet deju kolektīvs ir joprojām. □

— Sandra Pētersone

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas bibliotekāres Sanita Lārmane (no kreisās) un Zane Indriksone Bibliotēku nedēļā pusaudžiem piedāvās bibliotēkas neierastu lietu – mācīs, kā no pārtikas produktiem pagatavot skrubiņus pēdām un pie viena acinās aplūkot grāmatu izstādi par veselīgu dzīvesveidu.

FOTO: SANDRA PĒTERSONE

UZZIŅAI

Bibliotēku nedēļas pasākumu piedāvājums

Smiltenes novads:

Apes bibliotēka

22.–23.04. akcija "Nezināmā grāmata"

22.–26.04. plaukta izstāde "Grāmatas visām paaudzēm"

25.04. pulksten 16 literāri muzikāla tikšanās ar

Dzintaru Tilaku un Āri Ziemeļi "Cauri gadiem ar

dziesmām un grāmatām"

Apes bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļa

22.–26.04. spēle "Iesaku Tev izlasīt!"

25.04. pulksten 11 tikšanās ar bērnu grāmatu autori

Agnesi Vanagu

Bilskas bibliotēka

22.–24.04. "Sagaidām pavasari" (izzinošas nodarbības un radošās darbnīcas ar Bilskas pirmsskolas

izglītības grupiņām)

24.–30.04. pirmsskolas grupiņu audzēkņu radošo

darbu izstāde "Pavasaris logā"

Blomes bibliotēka

24.–25.04. kaligrāfijas nodarbības bērniem

Drustu bibliotēka

22.04.–31.05. vietējo dzejnieku Dzejas galerija

Gaujienas bibliotēka

22.–26.04. "Literārā kafējnīca" bērniem un jauniešiem

sadarbībā ar Jauniešu centru

22.–26.04. akcija "Es iesaku izlasīt!"

Grundzāles bibliotēka

23.04. pulksten 13 pasākums ikvienam interesentam

"Gadsimta stāsti" (tikšanās ar Latvijas Nacionālā

vēstures muzeja Etnogrāfijas nodaļas vadītāju Sanitu Zvidru)

Launkaines bibliotēkā

25.04. pulksten 11 tikšanās ar Ligatnes dabas taku

zvērkopi Velgu Vītolu

Lobērgu bibliotēkā

22.–26.04. jauno grāmatu dienas

Palsmanes bibliotēkā

1.–26.04. izstāde kultūras nama lielajā zālē "Pavasara

uznaiciens tērpšos. Deju un koru kolektīvi Palsmanē

jau no 1931. gada"

No 22.04. stādu bibliotēka

26.04. pulksten 13 tikšanās 1.–3. klašu skolēniem ar

grāmatu blogeri Ievu Strazdiņu nodarbībā par

lasītsprieku veicināšanu

Raunas bibliotēka

22.–27.04. radošā mandalu krāsošana bērniem un

pieaugušajiem

22.–27.04. orientēšanās spēle bibliotēkā "Grāmatu Caps!"

27.04. pulksten 10 pasaku rīts bērniem

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā

15.–30.04. aktivitāte ģimenēm "Krasu spēles dabā un

literatūrā"

24.04. no pulksten 14 skrubiņu veidošanas radošā

darbnīca

26.04. pulksten 11.30 tikšanās ar grāmatu blogeri

Ievu Strazdiņu nodarbībā par lasītsprieku veicināšanu

Trapenes bibliotēka

22.–26.04. fotoizstāde "Kas notiek bibliotēkā"

24.04. pārsteiguma diena vietā, kur dzīvo grāmatas

26.04. grāmatu klubs, diskusija par grāmatu "Viss

štokos, muterīt" (bērniības gadu piedzīvojumi)

Variņu bibliotēka

22.–26.04. zīmēšanas konkurss "Piktulis"

25.04. pulksten 14 lasītāju klubīņa tikšanās

Avots: Ziemeļlatvija
Datums: 19-04-2024

Kvalitatīvs un racionāls bibliotēku pakalpojums Limbažu novadā

12. aprīlī Salacgrīvā, jaunatnes politikas īstenošanas vietā *Bāka* uz ikmēneša tikšanās pulcējās Limbažu novada vadība un apvienību pārvalžu un pagastu pakalpojumu sniegšanas centru vadītāji. Tāsdienas sarunas tēmas bija vairākas, bet nozīmīgākā – par Limbažu novada bibliotekāro pakalpojumu iedzīvotājiem.

Analizējot esošos statistikas datus, secināts, ka Vitrupes, Ārciema, Braslavas pagasta, Straumes, Stienes, Bīriņu un Katvaru publiskajās bibliotēkās ir ļoti zems aktīvo lasītāju kopskaits. Limbažu novada Kultūras pārvaldes vadītāja Evija Keisele informēja, ka pašvaldības izpilddirektors Artis Ārgalis izveidoja darba grupu ierosinājumu sniegšanai par novada kultūras iestāžu un struktūrvienību turpmāko darbību (racionāli telpu izmantošanai, iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu dažādošanai, kultūras nozares darbinieku atalgojuma palielināšanai, infrastruktūras un vides uzlabošanai, sadarbības nodrošināšanai ar citām pašvaldības institūcijām).

Limbažu Galvenās bibliotēkas (LGB) direktore Elīna Lilienblate prezentēja pašreizējo novada bibliotēku tīklu, tā struktūru un darba grupas veikto izvērtējumu, rezultātus un secinājumus. Šobrīd novada bibliotēkas struktūretas divos modeļos. Novadā ir LGB ar 14 filiālbibliotēkām, vienai no tām, Skultes bibliotēkai, ir nodaļa – multifunkcionālais Skultes centrs. Tas nozīmē, ka bibliotekāro pakalpojumu var saņemt 15 vietās. Savukārt Salacgrīvas apvienības pārvaldes teritorijā ir Salacgrīvas bibliotēka ar piecām filiālbibliotēkām, bet Alojās apvienības pārvaldes teritorijā – piecas patstāvīgas bibliotēkas un Alojās pilsētas bibliotēkas nodaļa uzņēmējdarbības atbalsta centrā *Sala*. Turklāt Puikules bibliotēka nodrošina grāmatu izsniegšanas punktu Ozolmuižā. Kopumā novadā ir 28 publiskas vietas, kur pieejams bibliotekārais pakalpojums. Jāpiebilst, ka 2024. gada 1. janvārī kopējais novada iedzīvotāju skaits bija 29 175. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 355 *Vietējas nozīmes bibliotēku tīkla darbības noteikumi* novada pagastos vienai bibliotēkai jābūt uz 2000 iedzīvotājiem.

LGB vadītāja rādīja sadarbībā ar pašvaldības Informācijas tehnoloģiju nodaļu sagatavoto karti, kurā var redzēt visas novada bibliotēkas un to darbības areālu. Sagatavotajā prezentācijā bija redzamas gan bibliotēkas, gan darbinieku skaits, tāpat pagastu iedzīvotāju un katras bibliotēkas aktīvo lietotāju skaits 2023. gadā. Viszemākie rādītāji bija Ārciema,

Stienes un Vitrupes bibliotēkā – nedaudz virs 50 apmeklētājiem.

Vērtējot esošo situāciju, darba grupa secināja, ka neracionāli turpmāk uzturēt būtu Katvaru, Ārciema, Stienes, Straumes, Bīriņu, Vitrupes un Braslavas pagasta bibliotēku. Savukārt Liepupes bibliotēka no daudzdzīvokļu mājas dzīvokļa jāpārceļ uz Liepupes pamatskolu. Staiceles, Salacgrīvas, Ainažu, Lādes un Skultes bibliotēkā jāmaina struktūra darbinieku skaitā.

Limbažu novada bibliotēku tīkla un struktūras sakārtošana notiek ar mērķi sakārtot infrastruktūru un atalgojuma sistēmu kultūras sektorā. Pašvaldības izpilddirektors uzsvēra, ka, sakārtojot bibliotēku tīklu, iespējams iekonomēt līdz 125 tūkstošiem eiro gadā atalgojuma pozīcijās, neskaitot telpu un ēku uzturēšanas izdevumus. Tādējādi būtu iespējams bibliotekāriem palielināt atalgojumu.

Darba grupa ir izstrādājusi divus modeļus, kādos turpmāk varētu strādāt Limbažu novada bibliotēkas.

1. Katrā apvienības pārvaldē ir viena centrālā bibliotēka ar filiālbibliotēkām: LGB, Salacgrīvas un Alojās bibliotēka ar filiālbibliotēkām. Katra veidotu budžetu savām filiālēm.

2. Ir viena LGB, un visas novadā esošās bibliotēkas ir tās filiāles.

Izvērtējot stiprās un vājās pušes, draudus un iespējas, uzklautos kolēģu viedokļus, priekšlikumus, komentārus, darba grupa secināja, ka Alojās, Salacgrīvas un Limbažu bibliotekāri vēlas strādāt modeļi, kurā bibliotēku darbs būtu virzīts uz konkrētās teritorijas iedzīvotāju vajadzībām, pieprasījuma aktivitātēm un sava veida atšķirībām un interesēm.

Sarunas laikā izvērtās diskusija par bibliotēku daudzfunkcionālītāti, pilsētas bibliotēkās nepieciešamo darbinieku skaitu un viņu sniegtajiem pakalpojumiem, par pasākumiem un kultūrvides veidošanu. Pašvaldības vadītājs Dagnis Straubergs uzsvēra, cik svarīgi ir racionalizēt un atrast resursus atalgojuma palielināšanai.

Aktuāla ir arī versija atstāt visu kā ir, jo neviens no darba grupas izstrādātajiem variantiem nav nekur saskaņots un apstiprināts. Tāpēc nepieciešama diskusija, bet izpēte un apspriede nebūs pusgada garumā. Konkrētu datumu par optimizāciju vēl pateikt nevar, bet tas notiks tuvākajā laikā – aprīļa beigās vai maijā.

Sarunas izskaņā Kultūras pārvaldes vadītāja E. Keisele aicināja kolēģus šajā pārmaiņu pasaulē redzēt lietas kopumā un mēģināt saprast pragmatiski un racionāli.

*Ilga TIESNESE,
Limbažu novada pašvaldības
Sabiedrisko attiecību nodaļas
vadītāja*

Uz Tukumu pēc... literatūras. Novadā dzimst vēl viena literāra tradīcija

Aizvadītā nedēļas nogale nudiens bija īsta dāvana prozas un dzejas cienītājiem, jo Tukumā no 11. līdz 13. aprīlim risinājās festivāls «Uz Tukumu pēc literatūras». To organizēja Tukuma bibliotēka sadarbībā ar Tukuma Literātu apvienību, un pasākumu finansēja gan Kultūrkapitāla fonds, gan pašvaldība.

Kulturā un literatūrai Tukumā ir cerīga nākotne

Pirmā festivāla diena – 11. aprīlis – bija svētki vismazākajiem lasītājiem, proti, si bija Bērnu diena, kuras apmeklētāji varēja tikties ar bērnu grāmatu autorēm, rakstniecēm **Irinu Pumpuri** no Tukuma un viesliterāti **Luiži Pastori**. Abas rakstnieces vadīja divas radošas literāras darbnīcas: “Mākslas detektīvs” un “Dzangļu izdzīvošanas tests”.

I. Pumpure enerģiski dzirkstošās, bet arī nogurdinošās dienas noslēgumā atzina, ka bijusi patīkami pārsteigta par bērnu lielo interesi. “Tā patiešām bija ļoti jauka tikšanās ar Luiži un divam kuplam bērnu grupām. Ne tikai skolotājiem, bet arī bērniem ļoti patika lielas ilustrācijas. Es redzu, ka kulturāi, jo īpaši literatūrai Tukumā ir cerīga nākotne – to sapratu, kaut šodien bija tikai divas grupas. Gaņdriz katrs no šodienas pasākumu apmeklētājiem bērniem ir dziedātājs un mūziķis, katrs otrs dejo, katrs trešais apmeklē mākslas skolu, katrs ceturtais jau sacer dzeju un meistaros ne pirmo grāmatīti... Vai nav jauki?”

Dzejas meistarības kaldināšana ar Ronaldu Briedi

Piektdien, 12. aprīlī, bibliotēkas zālē pulcējās dzejādi, lai piedalītos Dzejas rakstīšanas meistarklasē dzejnieka **Ronalds Briēža** vadībā.

R. Briēdi literatūras pasaulē pazīst gan kā dzejnieku, gan Lat-

Dzejnieks Ronalds Briēdis

Dzejniece Irina Pumpure vada Bērnu dienas pasākumus Tukuma bibliotēkā

vijas Rakstnieku savienības lietvedī (kopš 2010. gada) un projekta “Literārā akadēmija” vadītāju (kopš 2003. gada). Šķiet, nav daudz tādu jauno literātu, kas nebūtu klausījušies kādu no viņa lekcijām par prozu vai dzeju. Arī Tukumā viņš ieradās ar saistošu priekšlasījumu dzejas meistarklasei, ko apmeklēja pārsteidzoši liels skaits interesentu.

“Viņa no būtiskajām problēmām, ar ko saskaras autors, ir spēja iztēloties un veicināt šo iztēli arī lasītājā, turklāt izdarīt tā, lai lasītājs izjustu tieši to pašu, ko autors, un tas nemaz nav vienkārši, jo vienu un to pašu jēdzienu katrs cilvēks var uzvert atšķirīgi, saistībā ar savu pieredzi.” lekciju iesākot, stāstīja R. Briēdis un pasākuma turpinājumā iepazīstināja apmeklētājus ar dzejas tēlainības pamatprincipiem.

Noslēgumā meistarklases dalībnieki saņēma interesantu uzdevumu: dzejišķā formā aprakstīt kādu priekšmetu telpā, nenosaucot to vārdā, vien pieminot tā īpašības. Vai izdevās? Jā. Lūk, piemērs:

*Tevi pakāra augstu pie griestiem.
Un aizmirsta.
Ne pavisam. Uz brīdi.
Līdz, dūsmīgi spaiņiem grabot,
nāca kundze uzmagāt grīdu.
Tevi raustīja, cūcija, smma.
Tevi lādēja, pēla un rāja.
Tu protot ša kājām vien maisītes
un tikai puteļus krājoj.
Tomēr reitēs, kad saules stari
lauzās nelūgt telpā toksā,
visi greķi tev tika piedotti –
tevi aizvilka logiem priekšā...*

Cienijami pretinieki draudzīgi duelējas vēsturiskajā žanrā

Sestdiena, 13. aprīlis, bija festivāla noslēguma un kulminācijas diena, kad bibliotēkā risinājās rakstnieku “duelci” – ne gluži ar cimdā mešanu seļā un asiem savstarpējiem uzbrukumiem, bet literāri tematis-

Divu talantu satikšanās. Prokurene un rakstniece Džena Andersone (no labās) un rakstniece, tulkotāja Ingriņa Zaķe

kas un intelektuālas diskusijas, kurās no vienas puses piedalījās kāds vietējais autors un no otras – aicināts viesis.

Katram “duelin” bija noteikta savva tematika. Kā pirmie klausītāju priekšā stājās autori, kas pārstāvēja vēsturisko žanru, – viesis **Arno Jundze**, kurš ir gan rakstnieks, gan Latvijas Rakstnieku savienības priekšsēdētājs, un mūsu novada autore, Tukuma Literātu apvienības valdes priekšsēdētāja **Guna Roze**. Viens otra cienīgie pretinieki dalījās pieredzē par savu romānu tapšanu, vislielāko vēribu veltot tieši vēstures tēmai. Gunai tā atklāta romānā “101 kilometrs”, kur atainots maz zināms un pētijs vēsturisks fenomens – padomju valstij ideoloģiski nevēlamu personu piespiedu pārvietošana tālāk par 100 kilometriem no galvaspilsētas Rīgas. Par šo darbu, kā jau esam vēstījuši, liela interese radusies arī starptautiskā līmenī. Savukārt A. Jundzes spriedzes romāns “Sarkanais dzīvudrabs” ataino notikumu legendārajos 90. gados, lielski atklājot tā laika vēsturisko fonu.

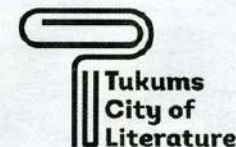
Divu talantu satikšanās

Prozas reālistisko žanru pārstāvēja divas talantīgas un

daudzpusīgas personas: pašmāju autore **Ingriņa Zaķe** un mūsu viesiņa – **Džena Andersone**, kas ir ne vien prokurene, bet arī lieliska rakstniece, kurai iznākuši jau trīs stāstu krājumi, no kuriem pēdējais – “Krita aplī” – šogad nominēts Latvijas Literatūras gada balvai kategorijā “Labākais prozas darbs”. Džena beidzot pievērsusies arī plašāka formāta prozas darbu radīšanai; viņas pirmais romāns – psiholoģiska spriedzes drāma ar krimināliem elementiem – jau atrodas izdošanas procesā. Savukārt Ingriņu mēs pazīstam kā tulkotāju un stāstu krājumu autori, kuras grāmatu “Šugerbūss” atklājām pērn apgādā “Zvaigzne ABC”. 2023. gadā viņa piedalījās starptautiskā daudznozarī mākslu konkursā OTTO MILLIONI (Itālija), prozas kategorijā izcīnot pirmo vietu. Turklāt I. Zaķe ir aktīva Tukuma Literātu apvienības biedre, grāmatu klubīņa izveides iniciatore un vadītāja.

Par slepkavībām – ar humoru

Trešajā “dueļu raunda” tikās tukumnieks **Guntis Tālers** un viesiņa **Jana Veinberga**. Abi pārstāvēja detektīvžanru. J. Veinberga pazīstama kā romantisko

Rakstnieks un Latvijas rakstnieku savienības priekšsēdētājs Arno Jundze

detektīvu autore (romāni “Līkteniņa atgriešanās”, “Klavierkoncerts”, “Svešais draugs”, “Mākoņaina nakts”). Savukārt G. Tālera romānos (“Pēdējais klients”, “Sestdienas kungs”, “Grēksūdzes noslēpums”, “Monstra rotāja laukums” u.c.) dominē tumsa, mistika un piedzīvojumi. Apmeklētāji, šķiet, bija patīkami pārsteigti, ka abiem autoriem, pārspriežot slepkavības un to izmeklēšanu, izdevās visai atraktīvi, ar humoru elementiem bagātināts duels.

Finālā – politiskais “duelis”

Noslēgumā “ringā” nāca politikas žanra autors, Tukuma Literātu apvienības biedrs **Imants Liepiņš** un politiķis, politologs un Eiropas Parlamenta deputāts **Ivars Iļjabs**. Abi kungi saturīgās debatēs iztirzāja virkni politiskās jautājumu, kā arī “duelin” atbilstoši stilā analizēja viens otra izdotās grāmatas. I. Liepiņš pazīstams kā dokumentālas, uz patiesiem faktiem balstītas literatūras (angliski non-fiction) autors un aktīvs Ukrainas atbalstītājs. Viņš ir grāmatu “Ukraina. Dzīvība, nāve un iekšējā revolūcija: aculiecinieka stāsts”, “Nāvējošie gaisa dārzī autors, grāmatas “Ukrainas vēstures” sastādītājs, kā arī vairāku grāmatu līdzautors.

Ar I. Liepiņu un I. Iļjaba diskusiju noslēdzās festivāls “Uz Tukumu pēc literatūras”. Tā dalībnieki un organizētāji, apspriežot trīs dienu pasākuma norises, nonāca pie vienprātīga slēdziena – šāda formāta literatūras pasākumam jāpildinveidojas, jāaug un jāklūst par vēl vienu UNESCO Radošo pilsētu tīkla Literatūras pilsētas Tukuma kultūras tradīciju.

GUNTIS ZARIŅŠ

Avots: Neatkarīgās Tukuma Ziņas

Datums: 16-04-2024

Jau 18. reizi noskaidrots Aleksandra Pelēča literārās prēmijas laureāts

Aleksandra Pelēča literārā prēmija tika piešķirta Gunas Millersones un Gata Vanaga sastādītajam katalogam «Nacionāli dekoratīvais stils Talsu novadā».

Edgara Lāča foto

Kristīne Briede

10. aprīļa vakarā Talsu Galvenajā bibliotēkā pulcējās grāmatu un novada vēstures mīļotāji, lai izceltu, suminātu un cildinātu Talsu pusei veltītas grāmatas un uzzinātu Aleksandra Pelēča literārās prēmijas laureātu. Šogad tika apzināti un prēmijai izvirzīti deviņi 2023. gadā izdoti darbi, kas

ir cieši saistīti ar Talsu novadu un novada ļaudīm.

Pasākumam svinīgu atmosfēru piešķīra novadnieces Baibas Bites-Krūmiņas muzikālais sniegums, bet, atskatot īsiem Aleksandra Pelēča literārajai prēmijai izvirzīto grāmatu lasījumu fragmentiem, katrs no tiem tika pieminēts īpaši. Klātienē esošie konkursa dalībnieki sacīja uzrunu, bet to prēmijas pretendentu sveicēnus un runu, kuri nebija varējuši ierasties klātienē, nolāsīja pasākuma vadītājs Toms Liepājnieks.

Svinīgi tika sveikts ne tikai Aleksandra Pelēča literārās prēmijas laureāts, bet arī noskaidrots lasītāju balsojuma simpātiju balvas saņēmējs. Un šoreiz žūrijas vērtējumā ar 233 balsīm par Aleksandra Pelēča literārās prēmijas ieguvēju tika atzīts Gunas Millersones un Gata Vanaga sastādītais katalogs «Nacionāli dekoratīvais stils Talsu novadā». Savukārt pārliecinoša

lasītāju balsojuma uzvarētāja ar 1106 balsīm no kopējā 3384 balsu skaita, saņemot simpātiju balvu, ir Viļņa Rozenfelda grāmata «Senajā Ziemeļkurzemē».

►► 8. lpp.

Jau 18. reizi noskaidrots Aleksandra Pelēča literārās prēmijas laureāts

1. lpp. ►►

Talsu novada muzeja izdotajā katalogā

ir rezumējies vairāk nekā trīs gadus gatavots izdevums, kurā ietilpinātais materiāls balstās uz Talsu novada muzeja krājumā esošajām liecībām par šī savdabīgā stila izpaušmēm mūsu novadā 20. gs. 30.—60. gados. Kataloga sastādītāja un arī tekstu autore ir Talsu novada muzeja mākslas speciāliste Guna Millersone, bet Gatis Vanags darbojies kā tekstu un grāmatas dizaina autors.

Aleksandra Pelēča literārās prēmijas ieguvēji par savu kopīgi paveikto atzīst, ka tas bijis atbildīgs darbs. Guna Millersone atklāj, ka katalogu sastādīšanā šī nav viņas pirmā pieredze un vienmēr nepieciešama liela precizitāte un laba atmiņa, lai ko tādu paveiktu. Viņa pasmaidā par to, ka nenoliedzami arī valodiski tam jābūt baudāmam, lai arī katalogs nav daiļdarbs. Savukārt Gatis Vanags piebilst: «Es neesmu liels grāmatu rakstītājs, bet ar grāmatām saistīts esmu ilgi, jo tās maketēju un esmu grafiskais dizainers, tāpēc tā lieta nav sveša. Arī interesējos par burtu vēsturi, un tas viss sanāca vienā punktā, un radās šis materiāls.»

Lai gan saņēmuši Aleksandra Pelēča literāro prēmiju kā divi līdzautori, ir vēl neredzamā atbalsta daļa. «Bez diviem Kārļiem — Kārļa Freimaņa un Kārļa Sūniņa — šīs grāmatas nebūtu, jo mēs jau to tikai sastādījām. Protams, jāpiebilst arī par Talsu novada muzeja līdzdalību. Projekts ilga vairākus gadus. Iesaistīti tika kolēģi, krājumu glabātāji, fotogrāfs Sandis Priede un vēl citi. Atbalsts patiešām bijis liels,» pauž literārās balvas saņēmēji par paveikto darbu.

Grāmatu vērtēšanas žūrijā

šogad darbojās Andžejs Belēvičs, Kalvis Kalniņš, Ieva Krēķe, Līga Piešņa, Rīta Alksbirze. Katru nominēto grāmatu izlasījis no vāka līdz vākam, Talsu Galvenās bibliotēkas direktore Rīta Alksbirze komentē: «Žūrija pēc kritērijiem katrai grāmatai lika punktus. Punkti tiek likti gan par saturisko, gan vizuālo pusī, valodas lietojumu. Kritēriji ir dažādi. Manuprāt, šī grāmata uzvarēja, jo saturiski aptver visu Talsu novada dekoratīvo mākslas stilu un kultūrvērtības. Tas ir milzīgs fakts apkopojums par visu Talsu novadu.»

Aleksandra Pelēča literārās prēmijas pasniegšana ir laba tradīcija izcelt kādu grāmatu, kas saistīta tieši ar Talsu novadu, ar mūsu kultūrvērtībām, dabu, cilvēkiem un daudzām dažādām citām nianšēm. Es ceru, ka šī tradīcija Talsu novadā arī turpināsies. Man prieks, ka aizvien vairāk cilvēku iesaistās no malas, lai grāmatas izvirzītu. Sabiedrība ir tā, kas izvirza šīs grāmatas. Protams, arī bibliotēku speciālisti, darbinieki, novadpētnieki, kas arī vērtē, kuras būs tās grāmatas, kas tālāk nonāk žūrijas vērtēšanā.» Viņa

Aleksandra Pelēča literārās prēmijas simpātiju balvu sponsorēja SIA «Krauzers», bet tās līdzīpašniekam Kasparam Eihem tika uzdāvināta šīs balvas ieguvēja Viļņa Rozenfelda grāmata «Senajā Ziemeļkurzemē». Edgara Lāča foto

Uz Aleksandra Pelēča literāro prēmiju šogad pretendēja deviņas grāmatas. Vairākas no tām — ar fokusu tieši uz lībiešu krastu.

Aleksandra Pelēča literārās prēmijas pasniegšanas pasākuma vadītājs — aktieris un talsinieks Toms Liepājnieks.

Baibas Bites-Krūmiņas muzikālie sveicieni allaž ir skaisti svētki. Arī Aleksandra Pelēča literārās prēmijas pasniegšanas pasākums bija viņas snieguma caurausts.

pamanot un īpaši priecājoties par to, ka pagājušajā gadā ir uzrakstītas vairākas tieši lībiešu tematikai veltītas grāmatas kā pieminēklis šai tautai.

Aleksandra Pelēča literārās prēmijas lasītāju balsojuma simpātiju balvas sponsors SIA «Krauzers» līdzīpašnieks Kaspars Eihe uzrunā teic, ka uzņēmums

vairākus gadus aktīvi atbalsta dažāda veida sporta pasākumus, taču pievērsušies arī mākslai. «Es vienmēr esmu apbrīnojis cilvēkus, kuri, paņemot rokā zīmuli, var uzzīmēt skaistu bildi. Un tos, kas var papert pildspalvu un uzrakstīt kādu skaistu grāmatu vai dzejoli. Vēlu visiem radošumu!» pauž K. Eihe. ■

Dundagas bibliotēkas bērnu un jauniešu grāmatu nodaļā — skaistas vizuālās pārmaiņas

Kristīne Briede

Dundagas pagasta bibliotēkā mazāko lasītāju grāmatu nodaļā ir ieviestas pārmaiņas, kas vidi darījušas pievilcīgāku un piemērotāku jaunās paaudzes lasītājiem. Lai arī darbinieces ilgi cerējušas uz telpu remontu, saprotot, ka tik drīz tādu nepieredzēs, ķērušās pie tiem praktiskajiem resursiem, kas jau ir.

Senie un grāmatām nepiemērotie plaukti tika atbrīvoti no grāmatām un palaiesti pelnītā atpūta, jo bibliotēkā jau nokalpojusi godam. Un nu telpā ir arī jauns iekārtojums, bet jaunās paaudzes lasītājiem interesējošās grāmatas tikušas pie jauniem plauktiem, kas atrodas citā vietā, radot jaunu telpas imidžu.

Bibliotēkas vadītāja Rūta Emerberga pastāsta, ka jauni grāmatu plaukti bijuši jau agrāk: «Tas stāsts mums ir jau stipri, stipri senāks. To, ka grāmatām nepieciešami jauni plaukti, sapratām jau sen. Un tie tika iegādāti pirms dažiem gadiem, taču mēs visu laiku cerējām, ka telpā būs remonts. Un tā mēs gadu no gada cerējam un gaidījām. Bet tad, kad sapratām, ka

Bibliotekāre Lāsma Lavrenova priecājas, ka grāmatas bērniem nu atrodas daudz pievilcīgākā un funkcionālākā vidē. Publicitātes foto

remonts tuvākajā laikā diemžēl «nespīd» un arī akreditācija šogad klauvē pie durvīm, sasparojāmies. To, ko varējām pašas saviem spēkiem izdarīt, arī paveicām, lai telpa būtu skaistāka un funkcionālāka. Protams, ar saimniecisko atbalstu no pagasta pārvaldes,

kas palīdzēja plauktus sastellēt un pārvietot smagumus. Un zinām jau, kā ir — pārbīdām kaut ko, bet ar pirmo reizi neizskatās tik labi, kā gribējies, tāpēc mēbeles jāpārstumj kaut kur citur (*smejas*). Lāsma tur ikdienā strādā un saprot, kā ērtāk un pārskatāmāk, tāpēc

tā iekārtošanas puse bija uz viņas pleciem, un rezultātā telpa tagad izskatās arī daudz plašāka.» Jau tāta par piedalīšanos Latvijas Nacionālās bibliotēkas atbalsta biedrības projektā, lai tādā veidā rastu iespēju izremontēt telpas, bibliotēkas vadītāja teic, ka pagājušajā

gadā Dundagas bibliotēka ir piedalījusies šajā projektā «Ledvesmas bibliotēka». Tad bijusi ideja izremontēt citu telpu, bet tā netika atbalstīta, jo bijusi liela konkurence. «Visi jau nekad netiek pie cerētā, bet domāsim un mēģināsim vēl,» pauž R. Emerberga. ■

Avots: Talsu Vēstis

Datums: 16-04-2024